

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

"Slogom rastu male stvari, a neologa ova poljvar" Nat. Post.

Prodajeta s poštarnim stojil 2 for., u seljaku samo 1 for, za cijelu godinu.
Razmjerno 1 for., u seljaku 50 novi, za pet godina. Izvan Carstvo viso poštarnica.
Mlje se najčešće u seljakih to su veliki, da im list sačijemo svima ukupno
pod jednim zavojom i invenciju, datat čemo 20 novi, na godinu strukom. Novi
za selju za postarsku Našnaciju. Imo, prezime i nazivlju Poštu valja jasno
označiti. Konačna List nesložno na vremenu, neka to javi odpravnici u otvorenim pismu,
za koje se neplaća poštarnica, neplasirava izrana Reklamacija. Tko List
prema 1 dneš, ako je pošten, ga i plaća.

Novci, dopisi i ostalo
neka se od sada posilja na Od-
pravnictvo „Naše Sloga“ Tipografija
Figli di C. Amati, via della Zonta
Nr. 7, u Trstu.

Tko će se predbranjiti, može
još dobiti prva dva tjednošnja broja
ovog lista.

Bratovščina.

U Goričkoj knežiji već od više
vremena diele se zemaljske stipendije
siromašnim učenikom tako, da se po-
jednako pazi razdoblju med slovinšku i
talijansku krv. To je i u konkurskih re-
čeno. Da je tomu tako, zasluga je onih
plemenitih ljudi, koji su znali braniti
pravice svoga puka. Osobito treba sku-
vom spominjati „četetu Lavrića“.

Ufano se tvrdio, da će doč doba,
kad će se proprasti protokoli Junte u
Poreču i viditi, jeli se i tu sa stipen-
dijama tako gospodarišto.

Gradjanstvo puno je oludjeno, se-
ljačtvu siromašno. Troškovi za velike
škole su veliki. Mučno je bilo nači put,
kojim da krenemo, da dobijemo svojih
ljudi, koji se neće pošuriti, kad prouče
kuju školu.

Pred malo godinama složio se dva
tri mladića, koji nješta neimaju, nego
vruću ljubav do svoga roda, o kojkoj
apostol govori, da sve učini, a bez nje
ništa se nemože. Oni osnovale „bratov-
ščinu hrvatskih ljudi u Istri.“ To je druz-
ba u koju svak može pristupiti, s onim
koliko mu je moguće. Tko bolje može,
daje 1 for. na godinu; a težak siromah
daje 30 novčića. Zrno do zrna pogača,
kamen do kamena palača. Kad nam
drugi kruh diele, mi ćemo sami da

si pogaču pripravimo; kad nam tu-
djina lomi našu kuću, mi hoćemo da
ju popravimo i ljepešu još podignemo.

Bratovščina hvala Bogu dobro na-
preduje. Malo je koje selo naše krvi,
da od njega nebi koji groši kapnuo.
Priličan broj učenika već se je k njoj
utekao i pomoci našao.

Ali mnogo više bi moralo biti naše
mladeži po školah, nego ju je sada.
Troba popa, ljetnika, učitelja, sudeca, od-
vjetnika, razumnih županah i svake vrsti
ljudi. Bratovščina bi morala narasti. Od
otuda bismo drio koristi ljudi. Jedno
sto bismo pokazali, da udruženi mnogo
možemo, pak bi se i s nama računalo,
a drugo što bi se mnogim pomoglo.
Ovdje nam se namiču misli, kako bi-
simo do toga došli. Čuj svaki, pak sudi
jeli nije li pravo:

Vi se ljudi sastanete na časnicu
vina. Kad je platit račun, hoće da plati
Petar i Paval. Petar plati, a Paval, da
neostane toboža sramotan, zove još litru
vina. To je dobro za krčmaru, ali ta
litra nije uvjek potrebna. Eto vam ljudi
prilike, da one novece na ime svih date
bratovščini. Ako vas je više, možete
jos složiti koji groš, pak ste se veselili
i dobro ste djelo učinili. Isto tako,
kada se račun križa. Bratovščina sve
prima, i u svem zahvaljuje. Ona ima
svoga čovjeku skoro u svakom selu i
svaki darak oglaši se u „Slogi“.

O mesopustu Turčin govorji, da
kaurin poludi. I doisto svi se manje
vise zabavljamo. Gdje je poveće mjesto
igraju se u nedjeljah i tombole. Eto vam
lijepe prilike, da svak kartelu zaciene
malo više, pak što ostane od troška,
pošaljete bratovščini. Krajevac je malen
darak, ali velika zadužnina. Tako i druga-
guda ljudi čine, gdje su progledali. To
bi se osobito na otoku Krku išli. Veći
moglo početi.

Izlaže svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIĆTVO I ODPRAVNIĆTVO

našlo je

Tipografija Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarnice. Vesti, dopisi i drugi spisi stampaju se u
člancu ili u izraku, naime prama svojoj vrijednosti i smjera ovoga Lista. Ne-
poljskani se dopisi neuoporebljuju. Obnova napadanja u člancu sakriveno stari
imenovanje mjesto u ovom Lstu. Prijebjena sa pisma tiskaju po 5 novi, svaki redak
Oglasli od 8 redak stoje 60 novi, a svaki redak serije 5 novčića; II u slaganju
izjavljuju se da se paralelo oglašuju i odpravnici. Dopisi sa novčiću. Cred-
ibiljno i odpravnici, odnos izvareduši stvaraju, nadopisuju, nego putem svoje
Listinice.

DOPISI.

U Pragu 7. siječnja 1878.

Dne 5. o. m. proslavlji akademicko
društvo „Hrvati“ tristogodišnjem jednog
od najvećih sinovih Hrvatske, naime
Gjura Julija Klovija, koji je svojimi
nesmrtnimi tvorovima obratio na se po-
zornost čitavog umjetničko-maobraženog
sveta, te ga i danas zove povijest u-
mjehosti najboljim, što jih ikad bijaše,
stiluslikom ili slikom na malenom
(slikom miniature).

Tu svečanost obavije prazni Hrvati
mirnim i trčnim načinom, naime pre-
davanjem „o životopisu i dijelih Klovij-
evih“ koje drža naš mil drug Stjepko
Jakić.

Zelenje upoznati čitatelje „N. Slogi“
sa toli slavnim i slavijenim Hrvatom,
ocerlati ču, držeći se navedenog pre-
davanja, u kratkih ertah glavnije točke
iz života i djelovanja Jula Klovija.

Gjuro Klovij rodio se god. 1498. u
Grizanu u malenom selu kotara Vino-
dolskoga. Kukuljević misli da je ime
Klovij potaičaneno jer takova se imena
nije u hrvatskom Primorju nespomini-
jaju. Isti spisatelj drži da je Klovij po-
lazio školu na Rieci ili u Novom ili
napokon u kojem samostanu naših sta-
rih Glagoljaša.

Klovij ostane do svoje 18. godine
kod kuće, zatim kreće u Italiju jer je
kad kuće palio i davio neprijatelj stobode,
napredka i prosvjete. Turčin, te morade
Klovij tražiti više naobrazbe u mirnoj
i naprednoj Italiji.

Odmah prvih godina ujegovog
boravka u Italiji upozna se sa velikim
živućim u toj srednjoj zemlji. U rečenih
godinah risao je perom medalje i pe-
cate, mi kraj toga slikao je i na ve-
likom.

PODLISTAK.

RAZVOD ISTRIJANSKI

(Dalje, viđi broj 2.)

I gospodin Bilan markež posla list u
Buzet, da pridoša vas komunu na razvedi, i
tako pridoša sudac Mohor i Pengar, i Matij
i Luku, i vas komunu buzečki. I gospodin
Bilan markež pokaza listi od gospodina Raj-
mundu Područi u Oglejtu, u kih se udržašo,
da je general kapitan Frjula, Istrija, Karinje,
Karnjole, i da ima punu oblast, u duhovnih,
i telesnih, a navlastito meju gospodinom
knezom, i vse gospodine deželaski razvedi stare
upoljat i zručit vskomu komunu kare njim
pristoji, da bude tako napred meju sobu mitro-
vili, i mimoh tež razvedi i zlameni, ko počnu
ne prestupali, pod penu, ka bude storena od
te gospode jedne i drugo strane. A drugi list
pokaza, u komu je komuni, i gospoda benetaka
punu svoju oblast vlih, da tako stvari od njih
nest i razved, kako od gospodina Rajmundu
u ilostiju Božiju. Područje oglejskoga. I kada
i listi odi očito biće pročteni, sam gospodin

knez, i vsa gospoda veliko se meju sobu vesel-
ljahu, i veliku čast, i poštenje gospodina
Markozu, i ki bih ře njim, delahu, i tako
razda z gospodinom knezom skupa se seščeta,
i jeduhota, i pišeča, i tako se veseljenju.

I. I ondi gospodin Monart sluga naprid
stā, i pokaza listi prave, u koh se udržahu
zapisani razvedi i kunfini meju Sovinjakom
z Vrhom u Buzetom, ki bih pisani na let
Boži 1195, ko listi ondi pred nas trih no-
dari postaviše, keh ta gospoda izbra, jednoga
latinskoga, a drugoga niškoga, a tratega
hrvatskoga, da imamo vsaki na svoj original
pisati, poimeno od mesta do mesta, kako se
niže udrži po vši deželi. I tako mi niže im-
novani nodari predra vstu tu gospodu pročesmo,
kako se u njih udrži, i tako onde obe strane
se sjedinije i kontentaše, i kordaše, i razvedi
svojimi znamenji postaviše; i jednogi i drugog
strani pisase listi jožikom latinskim i hr-
vackim, a gospode sebe shranise jezikom nem-
škim. I tako vso vjih stave listi potvrđivši
strani povratiše, i prepisavši je sobi shraniose,
i jednogi i drugog strani oznamene, da koli
stran bi pasli va dno ali u voči prek teh
razvedi, ona stran zapada pene marku jednu
soldaju malihi 40. arhändig marke 3. I koli
stran bi prestavili ali ostavili te im-
novano razvedi, i kunfini, ona stran zapada

pene marak 300, gospodinu knezu pazinskomu
100 marak, a toj gospodinu 100 marak, a kom-
muni, ki bi mirno obdržal 100 marak. I kada
to bi označeno obima stranama, gospodin
markež, i vši oni dobrli ljuči, ki bih ře njim, i
vas komun buzečki odstupiša na stran, i tako
onđi jesu svečali velik čas, i tako vaspel pri-
doše pred tu gospodu, i tako počese buzečki
komun govoriti: prosimo gospodo pred vam,
gospodina Menarta, i vših njega kmeti, mi
nomoreno bit prež njih kuntradi ni oni pre-
naša. I sam gospodin markež govorše poreu
š njimi: gospodo! kada su so sjedinili, i kordali,
kako dobrli susedi na teh razvedeh, i tako
mi vši jednun glasom vani u vasi komu-
neni, a našim susedom od dawas večinom
zakonom dajomo i darujemo i dopušćamo
Sovinjak i Vrhovcem pasti živine i napajati
po vsoj našoj kuntradi braćei skode, i kord-
prepođi i vinograd, a ležati na svoj kruni
de svetoga Donata, i kako so udrži; a pak
mi takoje vas prosimo, gospodin Monart,
da nam dopustite, i da smo slobodni pod Vrh
i Logu i Sovinjak los soč za dugi bačav i badanj,
i za ostale okružti, i za skud li hišo krit.
A kada to sliša gospodin Monart, odstupi na
stran svojimi kmeti, i tako se velik čas svečaše,
i vaspel prideše pred tu gospodu, i reče gospo-
din Monart: razumijte gospodo, kada Buzečani

mojim kmetom kažu tu ljubav susedsku i tu
prijašan, tako ja pored z mojimi kmeti dajem
i darujem, i dopušćam večinom zakonom, da
mogu buzečki komun za se ta les seć za duge
i za skud li hišo krit, kako su prosili, a ne
I tako storeno bi. I tako buzečki komun
ideše veselo domov, da se tako na teh razvedeh
sjedinije. I tako se vratise vsa gospoda i de-
želani na Vrh, i tako odlučuje: da gospodin
markež piše list komunu s Kostela, i komunu
z Oprta, i komunu motovunskom, da prid
jutri ranu na razvedi, i da prinesu pisma i
pravice, i da pridu starci, ki znaju razvedi!

II. I bivši u jutro poli masi, idoše vsa
gospoda na razvedi, i pridoše k velikoj reki
pod Glibočicu, i tu pridoše komun buzečki, i
komun kostelski, i komun sovinški z Vrhom,
i tako vsoke strani onda kažući pisma, i starce,
ki znajući, da ju vaza bilo po sredi te reki
z ovu stran Sovinško z Vrhom, a z onu stran
buzečko i kostelsko. I tu rotiše s Kostela žu-
pana Petra, i župana Mohora, ka rokota, da
se vaza tako meju njimi obdržalo. Od tu
idoše naprid starci, ki bahu zbrani od vseh
teh komuni, držeći križ u rukah, i tako pridoše
na malin Komarnak, i ondi pridoše vsa gospoda,
i vši ti komuni, sudac Ricard, i sudac
Karlan, Kornić Farin, Stopan, i vas komun mo-
tovunski; z Oprta sudac Gulić, i sudac Črešnić

Jedna od prvih njegovih slika jest prilika B. D. Marije, a poslije toga sgotovi množinu slika, po kojim steečki glas, da ga je ugarski kralj Ljudevít II. na svog dvor pozvao. Tu ostanje do Muhačke bitke te se valjda odatle kući navrati, nu upravo tada biesnjaše Turčin u Modruškoj biskupiji te nepresto Kloviju ino već opet u Italiju, gdje ga primi kardinal Campeggio. Ovdje je proučavao veličanstvena diela Michelangela, te ga napodobio u malenom tako dobro, da su ga još za života nazivali „malim Michelangjelom“.

Godine 1527. bude Klovijo kod obsedenja Rima po Španjoleh uhvaćen, te se tom prigodom zavjetova Bogu, ako ga oslobođi da će ostaviti svet. Oslobođiv se odo u Mantovu te postane tu u manastiru sv. Rufina regularnim kanonikom priniv uz to ime Julij.

Poslije svuće posredovanjem kardinala Grimania te dozvolom pape redovničke hajline.

Začev papa Pavao III. i njegov nećak kardinal Farnese o prekrasnih tvorovih Klovijevih, pozove ga posljednji u Rim kamo i stigne godine 1540. Gorespomenuti i ostali slični tvorovi Klovijevi proslavili su mu na toliko ime, da su svi skoro vladari i drugi mogućnici želili imati od njega kakovu sliku, ma i za silne novce. Za najdragoceniji spomenik drže se slikarije, na kojih je Kl. 9. godinah radio. One slike nalaze se na 26 stranah u jednoj malenoj molitvenoj knjizi.

Za dokaz kako su se njegove umotvorine cjenile, jošte za njega živa, neka služe sliedeći primjeri:

Albert Vojvoda bavarski zahvaljuje se Medicei-u, što mu je bio poslao sličnu, Klovijem radjenu.

Juraj Bartoli pisao Lovri Glacemom u Rim: Nastojte na svaki način, da možete vidjeti brevir Klovijev, stvar riedku u svojoj struci.

Kardinal Farnese darova papi Pavlu IV. sliku „Pietà“, koja se papi tako omili, te je botio Kl. uvjek kraj sebe imati.

Druge znamenite slike bijahu darovane Karlu V., Filipu katoličkomu, kralju Španjolskomu, te caru Maksimilijanu i njegovoj ženi.

Da vidišmo, kako strani umjetnici i pisi sude o Klodiju, navadjamo nekoje citate:

Vasarí Giorgio nazivlje Klodija: Čudovitim, malim Mihaljnjelom, prvakom sitnoslikarom.

Lomazzo Iv. P.: nenadvisivim i jedinim na svetu.

Giovanni Baglione Romano i Orlandi nazivlje u superlativu izvrstnim; Lanzi, Zani, Baldunici, Bioni, Bondi, Ro-

sini itd. nazivlju ga, prvakom, velikim sitnoslikarom, nenadvisivim i nedostiznim. —

Pod starost skući se Kl. u farmanski dvor, gdje rado primaše poohode sa svih stranah sveta. Tu umre Kl. 5. siječnja god. 1578. Pokopan bi u crkvi sv. Petra ad Vincula, a nadgrobnici mu resi sliedeci nadpis: *Domino Julio Clorio de Croatia, Pittori orinu, Principibus viris caro, In quo diligenter in minimis maxima, Conspicua gratia, immortalis Gloria.*

Nas velikan nije se dakle prije 300 godinah stadio svog hrvatskog prieckla, već to uvek i u svakoj prigodi iztebio podpisivajući se: Crovata, Crovatinus, dli Crovazia, da Crozgia itd. Zato isto lep primjer našim malodošnikom i šarenjakom.

Zanimivo to predavanje zaključi g. Jaketić umjestom primjetnom te reče: Kukuljević, koji sada na novo izabri Kl. životopis te koji je tako lepo sprijave hrvatske Grobove, neka hrv. narodu pokaze, da se imade ponositi Klovijevom slavom.

Na koncu jošte par radostnih. Kako li se Pražki Hrvati briju za istrarski mladež, za gojenje istrarskih Hrvatah „bratovšćinu hrv. ljudi“ neka svjedoči taj lepi primjer, što sedmorne ili osmorica sakupisne i doprinesoše do sada 48 for. K tomu leponom broju novca doprinesao je mnogo naš vredni drug, St. Juketić upisav se u bratovšćinu kamo utemeljitelj s 25 for. na čem mi iskreno zahvaljujemo. Ugleđuli se u njega i ostali hrv. mladići koji prenogu.

Nadamo se da će vas i ostala hrv. društva u Peču, Graecu i Zagrebu ovakvimi novostim razveseliti.

Iz Kopra mjeseca siječnja.

Kamo se je dosadanjim postupanjem s razumni narodnostmi u Istri dospijelo žalostan primjer imano i ovdje u Kopru, te ojedno uputu, kako bi se odsad postupati moralno.

Oni, koji su samo davali, a rijedko ili nikad sta dobivali, ostali su, pri svome jačeećoj čudi i pri svojoj velikoj uztrpljivosti, vjerni. Oni pak, koji su manje davali a veće dobivali, posve se iznevjerili, za drugim čeznu, preko mora teže.

Svako će znati, koga pod prvimi mislim, koga pod drugimi: svako će znati da su drugi istrarski Talijani. Među njima broje se i ovdješnji, koparski.

Oni su Vam pravi prekomoreni. Kad god se preko mora kakvo slavlje slavi, slave ga i oni. Znaju oni, lukavu kako su, često sve to tako urediti, da jim nemožeš prigovoriti, premda si osvjeđene, da nerade pravo.

Talijanska jednoga po podne na jednom muziku na trgu, i velika vrva,

Što? kako? Zašto? — Nedobivš odgovor, ili ako ga dobijes, reći će ti se glasba je obična. — Idi, gledaj knjigu dogodjaja pak ćeš viditi, da je toga dana pred koju godinu stupila talijanska vojska za prvi put na mletačko zemljisce. —

Umro je Viktor Emanuel. Italija zali za njim i sa svim pravom. — Ovdje plača proš gradjanin obični misiu „po naklanjanju“ kod ec, o, kapucinu za stanovitu uru. Kapucin čita misu, a crkva je skoro puna sve otmenjega građavstva. Među njimi vidis i gradskoga načelnika g. Madonizu, koji je od inozemnih pozdravljen sa srdačnim „evviva“. — Istoga gosp. načelnika otac izdaje list „Provincie“. Zadnji broj tog lista izdaje u erno obrubljen i sa plaćenim člankom nad Viktorom Emanuelom. Politika je oblast taj broj dakako zaplijenila. —

Umberto proglašuje se talijanskim kraljem, narod talijanski se veseli i želi da bi dugo vladao po primjeru svoga očeta. — Ovdje ustanet se u jutro pak nalaziš na svih glavnih ulogovih i na pročelju glavne crkve velike napisne, za kojega se je svakoga potrebovalo bar četvrt sata, glaseće: *Viva Umberto I. Nostro re. Isto glaseće napisne nalaziš na komadičnim papira, razstreteni na glavnom trgu ili priljepljeni na raznih kućah, na zgradama istoga polit, uredu na zgradama same gradskih policije. — Neću reći, da su u tih izjavama izražene mališi svih ovdješnjih gradjana, dapače valja priznat, da jih ima veoma postenih, koji se stide svega loga; ali da nekažu te izjave samo na čuvstva njekolice ugnjaujih i neizkušnih mladića, može svako suditi juž iz rečenoga.*

Dobri bi, da bude proučena prevelika drzovitost talijanska a prevelika uzdržljivost hrvatska. Jer bi moglo nestati jedni i druge; jedna pretvorit se u očito izdajstvo, druga u posvenasnu nezadovoljstvo! —

Iz Bakarskoga kotara, dne 17. siječnja 1873.

Stize nam vele žalostna vjesi, da je gospodin Nikola Turato načitelj četverorazredne obće škole na Sušaku, dne 6. pr. m. providjen sa svetotajstvi umirovljeni u Gospodinu preminuo u svome rođnom mjestu Omislju na otoku Krku!

Rodjen g. 1848. od čestitih roditelja, sada umirovljenog c. k. lučkog prijateljnika, izuze na Rieci trogodišnji tečaj realke, izabran u načiteljstvu stalište te g. 1867. ode u Zagreb u kr. preparandiju, gdje zadobiv odljevno načiteljsku diplomu, nastupi prvu svoju načiteljsko-orguljsku službu u zupi Praputnik, kotarju bakarskomu, za koju ga občinsko zastupstvo bijase jednoglasno izabralo.

U Praputniku obnašao je svoju načiteljsku službu od g. 1869. do 1. ožujka 1871. sa podpunim zadovoljstvom pučanstva. Obzirom na tada bolju načiteljsku pristojbu u zupi Kukuljanovu, zamoli pristošnje učiteljsko mjesto i dne 3 ožujka 1871. između sedam načetečeljih, bi po občinskom zastupstvu takodjer jednoglasno izabran i službora do god. 1876.

U Kukuljanovu radi svoje načiteljske vrline i napredka mladeži bio je osobito od svakoga ljubljen i poštovan; a posto župna crkva neimade orgulja, to je on pučanstvo sa svojim jezgovitim i filozovčenim glasom podnuto i uvježbalo u crkvenih melodijah i pjesmama, da će mu ostati neizbrisiva i mila uspomena. Kad se je početkom skol. godine 1876-77 imala popuniti načiteljskim silama, četverorazredna občina pučka škola na Sušaku, Nikola Turato obziorom na njegovu načiteljsku sposobnost i rad poznavanja talijanskog jezika i hrvatske jezbe između tridesetice načetečeljih bi po Visokoj kr. zemalj. Vladim imenovan za načitelja na obć. puč. školi u Sušaku. Kako je on povjerenje, koje je o njem nadležna vlast gojila na Sušaku u kratko vrieme zasvjedočio, to je svim posve dobro poznato.

Turato, akoprem mlad, bio je izkusen, revan, marljiv, okretn, dosjetljiv i izvrstan načitelj, a to je pokazao i prigodom podžupanijskih načiteljskih skupština rješavajući kao izvjesitelj poduzeta pitanja na obće zadovoljstvo.

U prijateljskih sastanci bio je Turato vrlo uvažena i cjenjena osoba, svojim dosjetkama znao je razveseliti i uzbudit svakoga bilo kmeta ili gospodu svetovnjake ili sveštenike, svakomu je bio mio i drag i tko bi jednom s njim bio, želio je opet s njim se sastati. Iskren prijatelj i prijateljsku nau povjerenju tajnu za živu glavu nebi bio odoč. — U svojem životu Turato mnogo je držao da značaja, govorec veekrat i sam, da ako dringog lo sigurno mora načitelja to svojstvo resiti; zato znao bi on čestokrat sasvim ugladjeno ukoriti onoga, tko bi se pred njim pokazao beznačajnim. Kakav je bio Turato s vjerozakonskog gledista? Gdjekad dospeo bi i u takovo kolo, gdje bi koji stobedomnjujaku napao crkvu katoličku i članske vjere, al tom prigodom uzpikati bi njegova krv, i svom žestinom svoga una pobio bi protivnika. Jest, Turato je bio pravi katolik dušom i tjelem. On nije nikad vazmene izpovjedi propustio, a kako ti nije bilo milo gledati kad je Turato g. 1875 prigodom občeg crkvenog jubilea petnaest danah svaki dan četiri puta pohadjao crkvu i klečeći pred oltarom molio se Svetišnjem, da bude dionikom podijeljenih

i Mohor i vas komun: Sovinjaka i Vrha župan Miko, župan Gvožđa i Žrnje, i Žibrin. I vi ti komuni idoša na stran, i se dugo svećaše, i prideš pred tu gospodinu, i rekao, da jesu slišali od svojih starinja, da jesu bili na razvodeh, i da jesu poli toga malina četiri kunsinski, i tu termini postavljeni najprvo motovunski, sovinški i Vrhom, opštinski, kosteljski, malin je sovinški, i da su kamiki zakopani. I ta recena gospoda odlučio: da se kopa, kada ti starci rekut. I tako stvoreno bi. I nikoliko kopajuće najdoša te kamike, na svakom svoje zlamanje, i kada to viđaš gospoda, tako tu obredit, i te termini ponovise, da ima tako bit, kako je od starah prislo. I tako ondi utvrdio: da ka koli stran bi pristavili, ali odstavili te termini, ona stran zapada pene marak 300: gospodin knezu pazinskomu 100 marak; a toj gospodin 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal 100 marak. I jednog i drugog strani pišaša listi jezikom latinskom i hrvackom; a sebi gospodnji sbranisjo jezikom romanskim. I tako ondi obrediš i u pašu, kako više, i svakoj strani jih listi potrdiš, vratise, a sebi, propisavi je, sbranisjo. I tako komun opštinski i kosteljski idoša veselo domov, da se tko na teh razvodeh sjedniš.

I gospodin markoz zapovida komunu z

Opštela, da zberi dva muža š njim po razvedi, da godi: z Buzetu 4 i od drugih mest poysuda, kuda poju po razvodeh, i pak s Kostelca 2. Od toga malina Komornaka idoš Motovunec, Sovinjci s Vrhom naprid starci pred tu gospodin na Trmar kazuevi stare termini. Od tu idoša na posred velike rekut, pak i to rekut po stare termini na Serganjinu steću, i tu najdoša tri krize u toj steću začinje, te pokazaš Grdinu i Čugli s Tržiću, oba župana, i vas Konjic tržiću tučakut, i tu se svrsuju razvodi i termini motovunski, sovinški i Vrhom.

I gospodin Filip Matić od strani vse gospodava sovinšku komunu motovunskom i komunu tržićkom; ako bi na tu steću i na ta zlamanja meju njimi pravi termini i razvodi? I tako vsaki komun na stran odstupiše, i dugo svačaše, i raspet pridoš pred tu gospodinu, i rekoso da jesu njih starci tu na te termini večerat hoditi, i na to listi maju sloboda storili, i da jesu na toj strani pravi njih termini od kuftini. I tako vsi ti komuni ondi s verom ujedinio meju sobu, i jedne i druge strane rekoso, i velikemi zarezi i rotu pritvrdiše, i tako vse gospodina obrediše, jednog i drugog strane naveštiso: da ka koli stran bi prek teh termini pasta ra dne, ali i noći, ona stran zapada pene marku jednu, soldini

male 40, arbadige marko 3; i ka koli stran bi prestavili, ali odstavili rečeno termini i kuftini, ona stran zapada pene gospodinu knazu pazinskomu 100 marak; i tu gospodin 100 marak; a komunu ki bi mirno obdržal, 100 marak. I tako komun motovunski i sovinški s Vrhom, i komun tržićki idoš veselo domov, da se tako na tih razvodeh s mirnom ujedinjuje. I jednog i drugog strani listi pišaše jezikom latinskim i hrvackim, a gospoda sebi poysikom nemškim, i vysu njih listi stare povrđivši, poratise, propisavi je, sebi sbranisjo. I tako stvoreno bi. I gospodin Menart svetom svjih kineta dà gospodinu knezu i darova zemlju i lug od stani Serganjinu da rekut ravno, i tako po rekut ravno da Dolinoga broda za volju jedne vasi Kasčergi, koj vasi ondi gospodin knez preda vysu tu gospodin dà oblast, da mogu prijemati arbadige, a gospodin knez imaju od toga pol dnavati, i vsaki los, ki bi se u strani do loga prodal, pol gospodin knazu, a pol toj vasi, a to kar jo dol, i vysu lug gospodinu knezu. I tako stvoreno bi. Od tu idoša na malin mrečenski, i tu pride župan Petroš i Šoban, i vas komuna mrečenski svojim gospodinom Macolom, i tu najdoš zlamanja, ke pokazati mrečenski starci, da je ondi pravi termin vrhovski i mrečenski. I tako ondi obrediše, kako je od starah prislo, a malin da

(Dalje drugi put).

oproštenjih; nije li to bilo osobito poticalo na položnost koli puku toli povjerenoj si mladeži? Premda je svojim zvanijem dovoljno imao brige, to bi on ipak znao kad bi uztriebalo vještoto napisati koju članak i poslati ga našim domaćim listovom osobito „Primorcu“ i „Našoj Slogi“ pred očima imajući uvjek dobrobit i napredak svog milog naroda. Nikolaj Turato bio je izvrstan učitelj, odličan katolik, vatreo domorodac, iskren prijatelj vjera suprug, zahtvao sin svojim roditeljem, koji će težko preboljeti njegovu preranu smrt, kao što i svaki, tko ga je poznavao. Pa takovo plementoju dosli, budi vjećena uspomena i zemljica laka, a Svemoćni nagradio ga vjećenom slavom!

Pogled po svetu.

U Trstu 31. siječnja 1878.

Med Austrijom i Ugarskom nemože nikako doći do sporazuma. Ako se očem ministri jedni i drugi i dogovore, to im mogu razvreći dogovore jedan ili drugi parlament, pak onda počinjam opel od kraja. Ali to dosadli najzad i najstalnijemu čovjeku, pak je dosadlo i našim ministrom, koji su prošlih dana izručili svoju vlast i čast caru u ruke. Uzrok je tomu, što naš parlament neće nikako da pristane na površenje carine na kamenio ali i kavu, kao što to zahtievaju ministri ugarski, kojim su naši bili dali ric, da hoće. Car je privolio na njihov odstup, pak se od dava do dne čeka imenovanje novih ministarstva, a dotele po navadi postavlja staro. Car da je ovili današ pozvao predase vise odličnih mozevah, al se nezna, hoće li se naći tko, da nasledi dragu volje ostvareću odstupajućeg ministarstva. Najbrže da imaju prava oni, koji drže, da će parlament popustiti, te sadašnji ministri ostati i nadalje u svojoj službi. Svakako se pak varaju oni, koji misle, da je već došlo vrijeme nekojim dubokim promjenam, koje moraju jednomu nastupiti, ako neće država da izgubi svoju životnu moć i silu. Dakako naš parlament praznuje, dokle se neslavni novo ministarstvo. I to je za sad gleda naš najkrepnija novost u ovo petnaest dana.

Nego kamo već i važnija novost jesu dogovori, što se sad vode radi primirja i budućeg mira med Ruskom i Turском, te koji mogu zaplesti Europu u najstrašniji sveobči rat. Turci vidiši, da su propali, naime otkad su Rusi raztepli i Sulejmanovu vojsku te posjeli i Adrianopol, zaistaše i Rusah mir po sto po to. Turki punomoćnici nalaze se već skoro dva tjedna u ruskom glavnom stanu, ali što su izposlivali i postigli, nezna se još ni danas. Govorka se samo onak koješta. Tako se veli, da Rusija zahtjeva od Turke podpunu samoupravu Bugarske, Bosne i Hercegovine, razširenje i nezavistnost Rumunjske, Srbije i Crne Gore, odstup u Aziji sve Armenije sa Erzerumom i lukom Batunom, onda sve brodove i liti flotu, sve oružje, porušenje svih tvrdjava u Bugarskoj, posjednutje za nekoje vrijeme Carigrada, dva miljarda i pol turških lira, a dokle se to izplatiti i zemlja u red postavi, držanje ciele Bugarske u ruskoj upravi, a naposjedku ruskoj floti slobodan prolaz kroz Dardanele. A što je najveće čudo, čuje se, da je Turska na sve pristala, što Ruska od nje zahtjeva, samo da se još protivi posjednutju Carigrada. Ali li uvjeti il nišu istiniti, il Turci nisu na nje pristali, jer znamenuju nestanak Turske iz Europe, sto bi joj mi iz svega srdeča želili. Nego da li uvjeti moraju ipak biti veoma strogi ne samo glede Turske, nego i glede ostale Europe, vidi se iz toga, što se sad i u Londonu i Pesti buci oružjem više nego ikada. I Englez i naši Niemci i Magjari

kao da misle stupiti Ruskoj na put oružanom rukom. No mi još toga nevjerojame, naime glede Austrije, radi što i sto uzrok, kojih nećemo da opet i opet navadljamo!

Iztočni rat.

Početkom druge polovine prošlog mjeseca Rusi su posjeli i slavni grad Adrianopol, a da nisu ni puške izpalili, jer su ga Turci na glas njihova dozala dobrovoljno ostavili. A to su i moralji, jer je Turko razdvojio Sulejmanovu vojsku, od koje je jedan dio uskočio u Rodopske gore, te se imao u Kavali u Egejskom Moru ukratiti za Carigrad. Uzprkos dogovaranju o miru Rusi se ipak promišlu napred tako, da su vec na dvastruko stranah dosli do mora naime u Burgasu u Crnom Moru i u Radoslu u Mramorskom.

Iz Azije niska nova, nego da u Erzerumu vladaju medju Turskom vojskom silne bolesti. Rumunji nisu još uveli Vidina, ali je nuda da će u najkraće vrijeme. Srbi liepo napreduju na sve strane, isto tako i Crnogore, što obseđaju Škadar na Bojanu. U Grčkoj se promišlu ministarstvo, pak je gojovo da će sad i ona zemlja iskati svoje oružjem u ruci, samo ako nebude prekasno.

Franina i Jurina.

Fr. Ča je novoga Jura?

Ju. Va. Deču da su ministri od griza obololi.

Fr. Nobudi nom Jura! To su ministri svoje službe zravnili, a noveli

jo težko nuć, pak to se rođa, da jo ministarska kriza. A griz more svakoga prijet.

Ju. Dobro sano razumel! Pak zač su zravnili? Fr. Zač su bolili raznaji, a zec je još Bog zna kuda tokal.

Ju. Razumeti mi to malo Frane, ja nerazumen tegu pravo.

Fr. Naši ministri su se bili s unjarskimi dogovorili, da te stavit daciiju na petnalu, i povećat daciiju od kafa. Kada je to prislo va zboru na glasi, rekli su deputati, da oni tegu note. Ministri su kako jedan prokuratur, tako su morali zruniti svoju službu.

Ju. Po meni grešnu dušu, deputati su pravo imeli. Lako Majari! On si more zlojem svititi i gulošu se jutro napuniti. A mi utorno s kušnicu bit zadovoljni. Pak ūčeno pol pužala „Slogu“ čitat, kada smo se na petnalu vré unradili?

Što Imas poslovati svakoga mjeseca u vinogradu, u vrtu i u voćnjaku.

Čim je poljodjelac godište proizvode pobrao i spravio ih pod svoj krov t. j. na žilnjak ili hambar, nastaje opet za naprednu poljodjelja briga i skrb za buduću godinu.

S toga će napredan poljodjelac iz petnih žilja nastojati oko svojih vinogradnih voćnjaka i vrtovih, da što veću korist od istih erpi.

To ćeš jedino postići tim, ako budes za svoje vinograde, voćnjake i vrtove znao, što ćeš svakoga mjeseca raditi, dati bezposleno poljodjelu niti jedan čas ne mine.

Zato sam ti evo, mileni brate i prijatelju poljodjelje, sklon uzpisati tečajem godine poslove, koje ili imades u pojedinim mjesecima obavljati. —

Ja sam se istih držao i vazda dobrim uspjehom. A sad na posao!

Je li poljodjelac željan novi vinograd nasaditi ili starog zamjeniti sa plemenitim nasadom, to mu je koristno, da za liepili današ sve opredjeljeno zemljiste prekopa na 63 centimetra

do 95 centimetra (2-3 stope) duboko; staro paklo tršje (panje) valje da s kořenjem u zemlju povali i na istog gnojne zemlje metne. —

U močvarnom zemljistu, da ti trs (čokot) nepostrada od prekomjerne vlage, mizidno je prekopati jarke 1 metar 29 centimetra — 1 metar 58 centi metara duboke i 32 centimetra — 63 centimetra široke. Ti se sad jarki napune do 62 centimetra, kamenjem, drvljem, sa raznom dračom, šikarom itd., ako se u tu svrhu naredjene zemljene ecičevi nemogu pribaviti. —

Zatim se načine 63—95 centimet. putevi (staze), za da se uzmognе lakše gnoj i trave prenašati. — Ako je poljodjelje nakan novo tršje (vinograde) sediti, to neka sad izkopa jamic 63 centimet. — 95 centimet. duboke i 32 centimet. široke. —

Ovog mjeseca nuždno je za kolje skrbiti, zatim snazi kolosjeke. Kolje je najbolje iz hrastovine i kestenovine i batizena (ahacieje) drveta i to 1 metar 28 centimet. — 1 met. 58 cent. met. dugi. — Priyazan gnoj i sa zemljom ga pokrivaj. Je li ti vreme dopnisti, razvozi ga, kud treba. Zato ti brate iz dina hrvatskog srđea preporučam, da sto više skrbis za mješancem-gnoj. Kakose im praviti, vidi moj članak u 8 broju „Naše Sloga“ od god. 1877.

Izbliju naš narod još malo ečjeno zlato svakoga poljodjelje!

Naš seljak žalibio neće gnoj (djubre) da kupi (ima naravno izuzetak!), nego ga budi zašto nekoj gospodini litarom prodaje, koji jedva dočeka, da ga kupi i da njim svoje vinograde i usjeve nagnjiti — podhvatiti može. Da je ovo istina, to će mi svakto priznati, a i evo jednu ču istinsku priču vjeđku novosti, koja je u sam narod naš usta, i koja moje navode jamačno potvrđuje. Jednou kupi gospodin od seljaka gnoj (kugi ga je mogao i sam upotrebiti) i nagnuti svoj vinograd. Poslije godine danah pozove isti gospodin N. — i e se ljak M. — iču na času vina. Seljak M. — iču se vino dopadne, pak reče gospodin N. — iču Boga ti gospodaru, „na što ovako liepo miriši ovo tvoje vino?“ Na to mu gospodin N. — iču odgovori: „Na tvojem gnoju komisio!“ Dakle pozor brate na to što napomenuti! — Nemojte li se pak vanjske poslove obavljati i to zbog česta podanja kiše ili sniega, to nastoji, da popraviš potrebitno vinogradarsko i gospodarsko oruđje, kao motike, lopate, škafice, kosire, popravljaj obnove, škafide, itd. —

Sugjet za vrtare i ročare. Neima li sniega i uz to ako nije zemlja zaunznuata, to nastoji, da se voće okopaju i gnoje sa mješancem-gnojem ili sa gnojnicom na razanjer od 1-3 (to jest jedna vjeđica mokraće tri vjeđice vode). Čisti voće od raznih gusenicah, zatim od mahovine i lisaja. Voće kresi i čisti ih od suhog i suvišnog graňja. Ju li koja voćka prigodom rasta ne uspijeva, treba sa žilah nevaljanu zemlju odstraniti, a mjesto takove dobra i gnojnu (zemlju) žilam pridodati da voćka novu snagu u pramaljeu dobije. —

Pazi na mlade voćke, da ih zecevi neogrizu. Kakov se liek proti istim rabiti, vidi „Našu Slogu“ br. 1 god. 1877.

Imas li voćakah za sadjenje, tada nastoji, da se same izkopaju; iste treba da su 95. cent. met. široke i 48 cent. met. duboke.

Tople rasadnice (klila, djubrenjake) treba sad praviti za ranu salatu, rotkvicu, krastavce, itd.

Razvajaj gnoj po gredicah, gdje misliš u pramaljeu zelen sadit. Grašak, koji je u studenom i prosincu posadjen, a ti ga pokrij slabom.

Pregledaj i promiesaj vršljarsko sjemenje, da se ne pokvari.

Druš, mjeseca siječnja 1878.

N. Vežić.

Književne vesti.

„Matica hrvatska“ izdala je za godinu 1877. slijedeće knjige: „Prirodni zemljopis Hrvatske“ (t. j. Hrvatske, Slavonije i Dalmacije) od prof. Vjekoslava Klaicā. Sa slikam i jednom zemljopisnom kartom. Cijena 3 fr.

— „Pavao i Virginija,“ pripovjet Bernardina St. Pierre-a, preveo A. Šenoa, sa zivotpisom pišećim. Cijena 25 p. — „Nahod Franjo,“ pripovjet Georg. Sanda, preveo Tomko Mračić, sa zivotpisom pišećim. Cijena 50 nov.

— „Pjesnik i svjet,“ roman od J. J. Kraszewskoga, preveo s poljskoga Ivan Broz, sa zivotpisom pišećim. Cijena 75 nov. — „Imalogra sveta,“ roman od Gustava Pflegera-Moravskoga. Preveo J. Gostila, sa vjekopisom pišećim. Cijena 1 for. 25 nov.

Članovi dobiju sve te knjige za 3 for. sto na godinu plaćaju. Nečlana te knjige stoje 5 for. 75 nov.

X

„Hrvatski Učitelj“ nastupio je novom godinom drugo godište svoga obstanta. U koliko smo njegov rad mogli pratiti, on je preuzeo zadužbu savjedno i točno vršio, i ne bez uspjeha. On je prilazio u svoje kolo tjepli hrvatski učitelji, materijalnih i moralnih silih iz svih zemalja prostrana hrvatske domovine. Možemo ga sto toplije preporučiti svakom učitelju i svećeniku, da ga podnese materijalno predplatom, što moralno proruči, da nam novom godinom uzaupiće svim nam na čest, a narodu na korist. Cijeni mi je najuža, što znameno sličnih časopisa: 3 for. na godinu, a 1 for. 25 nov. na pol godine, što je najsigurnije postati *naputnik poštovanom na P. Želiru*, blagajniku i profesoru na velikoj realci u Zagrebu.

Prema istoj cijeni će list i ove godine izdati 2 puta na mjesec na cijelom arku, na poljopravnom papiru, kašto nam prvi broj svjedoči, a u dosadanju obliku uz prilog za tjelovježbu, gdje će sustavno i slikorivo predstavljene praktične vježbe za pučku školu, što će dobro doći svakom pučkom učitelju. Osobito bisno preporučiti našim transkiim učiteljima, da se oglašaju u „Hrv. Učitelju“ što ćeš dopisom o našim mještajskim školskim stvarima, da se onkraj što boljma upoznaju našim stanjem, jer često sano tako radići jedan za sve, a svi za jednoga: za mili nam narod hrvatski.

Nadamo se, da će se „Hrvatski Učitelj“ ove godine udolini u svakoj kućiči svoga hrvatskoga druga.

Različite vesti.

Promjene u tršćansko-koparskoj bliskupiji, C. g. Andrija Hrovat, začasno u mizu, bi imenovan duh. pomoć. u Monah.

Promjene u krčkoj bliskupiji, Č. g. Mate Fagiću, župnički upravitelj na Poljicima, dobio je mirovinu; pa njegovo mjesto bi poslao privremeno r. g. Anton Juranić, redovnik Benediktinac — Č. g. Josip Mitić, duh. pomoć. u Rabu, začasno u mizu, premijne dne 3. Sept. 1877; na mjesto njegovo pošao r. g. Anton Kirmečić, Benediktinac — Č. g. Mihovil Mužina, do sada duh. pom. na Bolom, bi imenovan privrem. kane, u bliskup. kuriju. Č. g. Mihovil Colombiš kur. uprav. u Ustričanu posao za duh. pomoć. u Belu. — Č. g. Juraj Cubranić župu. uprav. u Dragi bašćanskog, bi imenovan kur. uprav. u Ustričanu. — Č. g. Mate Ortic, kapelan u Nerežinici, bi imenovan župnički upravitelj u Dragi bašćanskog. — Č. g. Ivan Colombiš, svećenik u Cresu, bi imenovan kapelanom u Nerežinici. — Č. g. Mihovil Obersman, svećenik u Maloni-Lošinju, isao kano kur. upravitelj po Bojelic. — Č. g. Ivan Damjanjević, duh. pomoć. u Lumbenac, bi imenovan kapelanom S. Petra.

Hrvatski jožek morat će znati od sada dobro svaki, koj hoće da veće ičasti doći pri solidatih na moru. Isto tako od sada unapred moći će se naši momci javljati poglavaram hrvatski, a ne ojmenati koko da sada. Tako hvala Bogu i u Beče već vide, da su naši želje pravedne, a kad jih uslušuju, roč bi, da su i po držaru koristne.

Pokojni Miklaušić, koga smo smrtili zadnji put, doživio je u 114 godinah svoga života mnogo loga. Za njegove mladost

— Dobili smo daž. Hvalah prijateljih i braće po kojih nas može, da što bližimo u „Našoj Slogi“ promjeno srećenje u tršćansko-koparskoj bliskupiji, što bismo vrnili i od krčke i porečke. Ljubazno radijali ih na to poticanje: da zadrži gaje su, i kako su im prijatelji ed. nazaboravljivo dječko dobro. Mi se obratili u tu svrhu na tamošnju našu prijatelju, koji nam se već i rado odazvao. Najsrećnija mi hvala. Gori zabilježeno promjene u krčkoj bliskupiji dogodilo se počasno od svih Sretić.

Cred.

